

## MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAP

nyilvántartási szám: 563

|                                                                    |                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Szerző:                                                            | Frank Tibor (szerk.)                                                                                     |
| Cím:                                                               | <b>Az Oszmán Birodalom diadala és bukása</b><br>Magyar kutatók tanulmányai az oszmán-török történelemről |
| Eredeti cím:                                                       |                                                                                                          |
| Fordította:                                                        |                                                                                                          |
| Kiadás helye és éve:                                               | Budapest, 2022.                                                                                          |
| Kiadó:                                                             | Gondolat Kiadó                                                                                           |
| Oldalszám:                                                         | 427                                                                                                      |
| Nyelv:                                                             | magyar                                                                                                   |
| Copyright:                                                         | Szerkesztés © Frank Tibor, 2022<br>Szerzők, 2022                                                         |
| ISBN:                                                              | 978 963 556 236 7                                                                                        |
| HU ISSN:                                                           |                                                                                                          |
| Elektronikus változat:                                             |                                                                                                          |
| Példányszám a könyvtárban:                                         | 1                                                                                                        |
| <b>A kötetet a Magyar-Török Baráti Társaság vásárolta 2023-ban</b> |                                                                                                          |

Paul Kennedy nevezetes könyve, *A nagyhatalmak tündöklése és bukása*, egyszerű képletbe foglalja a mindenkori birodalmak sorsát: gazdasági erejük révén bekövetkező felemelkedésük, egyre növekvő hódítási igyekezetük, katonai erővel megvalósított terjeszkedésük, majd törvényszerű bukásuk történetét, mely utóbbit éppen ennek az erőnek a túlbecsülése, a birodalmi túlterjeszkedés – Kennedy szavaival az imperial overstretch – okozza. Ez jelzi törekvéseik határát, ez lesz ambícióik félreismert záloga és pusztulásuk kiszámítható pályája.

A birodalmakat bemutató sorozatunk eddig megjelent kötetei a brit, az amerikai, a német és az orosz-szovjet birodalom útját mutatták be. Az elemzések tanúsága szerint a birodalmak széthullását nemcsak a Paul Kennedy által felállított képlet tényezői okozzák, hanem az anyanyelvi öntudat és a nemzeti gondolkodás erősödése, a birodalmakban összezárt különféle etnikumok eltérő növekedése ugyancsak erősen befolyásolják. Az oszmán birodalom bemutatása is világossá teszi, hogy az egyes birodalmak egymástól igen eltérő módon építkeztek, összekovácsolásuk célja, eszköztára, módszertana más-más taktikát vagy stratégiát követett. Végzetüket nem csupán katonai ambícióik gyengülő gazdasági alapja hozta el, hanem – főként a 19. században – a „lágyabb” változók előtorése, nyelv, vallás, szokásrend, életstílus, a gondolkodási normák széttartása, a nemzeti ábrándok erősödése, a nemzeti eszmélés szellői és viharai is.

---

## TARTALOM

|                                                                                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Előszó ( <i>Frank Tibor</i> )                                                                                                                                          | 7   |
| VÁSÁRY ISTVÁN                                                                                                                                                          |     |
| Bevezető gondolatok. A magyar turkológia és a török történelem kutatása                                                                                                | 11  |
| FODOR PÁL                                                                                                                                                              |     |
| Az oszmántól a törökig. A török nemzeti gondolat megszületése                                                                                                          | 19  |
| HEGYI KLÁRA                                                                                                                                                            |     |
| A törökök berendezkedése meghódított országaikban                                                                                                                      | 31  |
| SZ. SIMON ÉVA                                                                                                                                                          |     |
| A magyarországi oszmán terjeszkedés és hódoltatás stratégiája                                                                                                          | 47  |
| GERELYES IBOLYA                                                                                                                                                        |     |
| Oszmán tisztségviselők a hódoltságban. A 16. századi török hagyatéki leltárak néhány tanulsága                                                                         | 62  |
| CSUKOVITS ENIKŐ                                                                                                                                                        |     |
| Csodás szabadulások a török rabságból                                                                                                                                  | 77  |
| SCHMIDT ANIKÓ                                                                                                                                                          |     |
| Ciprus a célkeresztben. Az ideális célpont kiválasztásának mechanizmusa az Oszmán Birodalomban                                                                         | 94  |
| KEREKES DÓRA                                                                                                                                                           |     |
| Diplomácia, kultúra és gazdaság. A követségek, követek és követségi alkalmazottak szerepe az Oszmán Birodalom és Európa közötti kulturális és gazdasági kapcsolatokban | 116 |
| CZIRÁKI ZSUZSANNA                                                                                                                                                      |     |
| Információáramlás és ismeretátadás a Habsburgok konstantinápolyi követei között a 17. század első felében                                                              | 132 |

|                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|
| PAPP SÁNDOR                                                               |     |
| Habsburg-diplomácia és Konstantinápoly a 17. század közepén               | 171 |
| F. MOLNÁR MÓNICA                                                          |     |
| A Szent Liga harcai az oszmánok ellen, a karlócai és a pozsareváci béke   | 197 |
| GEBEI SÁNDOR                                                              |     |
| Az erőegyensúly kérdése a 17–18. századi Kelet-Európában:                 |     |
| Az iszlám hatalmak térvesztése                                            | 217 |
| DEMETER GÁBOR                                                             |     |
| Jövedelmi viszonyok és társadalmi egyenlőtlenségek az ajánok korától      |     |
| a Tanzimát végéig                                                         | 251 |
| CSORBA GYÖRGY                                                             |     |
| A konstantinápolyi magyar kolónia a hosszú 19. században. Kutatási vázlat | 279 |
| FODOR GÁBOR                                                               |     |
| „Mily varázshatásu volna reá nézve...”                                    |     |
| Magyar–török kapcsolatok a turanizmus árnyékában a 19. század             |     |
| második felétől az első világháború végéig                                | 305 |
| VOLKAN SARITAS                                                            |     |
| Az Egyesült Államok és az Oszmán Birodalom diplomáciai                    |     |
| kapcsolatai 1908 és 1918 között                                           | 328 |
| FRANK TIBOR                                                               |     |
| Az Oszmán Birodalom felbomlása: Sèvres és Lausanne 1920–1923              | 345 |
| SZÉCHENYI ÁGNES                                                           |     |
| A magyar–török viszony mitológiájának megképződése.                       |     |
| Gárdonyi Géza: Egri csillagok                                             | 361 |
| Oszmán–török fogalommagyarázat. A kötetben szereplő kifejezések           |     |
| magyar meghatározása                                                      | 379 |
| A szerzők életrajzi adatai                                                | 387 |
| Névmutató                                                                 | 413 |